

Pomen ekoloških dejavnikov pri oblikovanju gozdnega revirja

Janez ANDOLJŠEK*, Anton PRELESNIK**

Izvleček

Andoljšek, J., Prelesnik, A.: Pomen ekoloških dejavnikov pri oblikovanju gozdnega revirja. Gozdarski vestnik, št. 1/1992. V slovenščini s povzetkom v angleščini.

Prispevek obravnava dejavnike, ki jih moramo upoštevati pri oblikovanju gozdnega revirja. Poudarjen je pomen ekoloških dejavnikov, ki se jih je doslej pri oblikovanju revirjev premalo upoštevalo. Zaradi velike rastiščne in sestojne pestrosti ter mnogih omejitev pri gospodarjenju z gozdovi naj revir ne bo prevelik in naj ga vodi visoko šolan gozdarski strokovnjak.

Ključne besede: gozdni revir, revirni gozdar, ekološki dejavniki.

Synopsis

Andoljšek J., Prelesnik, A.: The Significance of Ecologic Factors in the Formation of a Forest Division. Gozdarski vestnik, No. 1/1992. In Slovene with a summary in English.

The article deals with the factors which have to be observed in the forming of a forest division. The significance of ecologic factors, which has been neglected in the forming of divisions so far, has been emphasized. Due to great variety of natural sites and forest stands and numerous limitations in forest managing, a division should not be too large and it should be managed by a forestry professional of higher education.

Key words: forest division, division forester, ecologic factors.

1. GOZDNI REVIR

Slab odnos človeka do gozda je že zgodaj zahteval potrebo po njegovem varovanju. Iz zgodovine poznamo razne gozdne rede, predpise in navodila, ki so preprečevali opustošenja, krčitve in skrbeli za gojenje in varstvo gozdov. Za izvajanje teh predpisov so bili postavljeni uradniki, ki so nadzorovali in vodili vsa dela na določenem območju gozda. Tako so pri nas in v srednji Evropi že zgodaj nastale trajnejše organizacijske celice za gospodarjenje z gozdom – gozdni revirji. Sprva so vse delo v revirju vodili priučeni uslužbenci, nato logarji z nižjo gozdarsko izobrazbo, pozneje in danes pa gozdarski tehniki in le redke inženirji ali diplomirani gozdarski inženirji.

Ob zaključku specialističnega študija iz gojenja gozdov sva pod mentorstvom prof. dr. Mlinška izdelala skupno specialistično nalogo: Pomen ekoloških dejavnikov pri oblikovanju gozdnega revirja. Ta je tudi podlaga za ta referat.

2. EKOLOŠKI DEJAVNIKI PRI DELU Z GOZDOM

Novejše spoznanje človeštva, da gozd ni več en, temveč le ob določenih pogojih obnovljiv, in da lahko živimo brez lesa, ne moremo pa brez gozda, nas sili, da z gozdom gospodarimo na sonaraven način ob močnejši poudarjenem ekološkem vidiku. Ohranjamo in krepimo vse, kar v to hišo (oikos = hiša, okolje) spada, in zavračamo vse, kar sem ne spada. Zavedajmo se, da je danes mnogokje gozd še edini del ohranjenega naravnega okolja.

Ekološki dejavniki se pri delu v gozdnem revirju do zdaj premalo upoštevajo. Vključevanje teh dejavnikov poleg konvencionalnih zahteva dodatna znanja iz organizacije, psihologije, filozofije in drugih stičnih ved. Samo količinski kazalci (površina, kubiki, gojitvene ure...) so za ekološko tako pestre slovenske razmere nezadosten kriterij za oblikovanje gozdnih revirjev. To ekološko različnost želiva v tem referatu dodatno razčleniti in ji določiti težo z uporabo dokaj velikega števila možnih ekoloških dejavnikov, ki so za dele območja lahko čisto

* Spec. J. A., dipl. inž. gozd., ** spec. A. P., dipl. inž. gozd., Gozdno gospodarstvo Kočevje, 61330 Kočevje, Rožna ulica 39, Slovenija

specifični. Z določitvijo teže ali ponderja izbranim dejavnikom lahko z matematičnimi metodami določimo vplivnost teh dejavnikov na obseg in zahtevnost dela revirnega vodje. Revirni vodja mora organizirati delovni proces z veliko odgovornostjo do okolja ob upoštevanju bioloških, tehnoloških, ekonomskih in socioloških posebnosti revirja. Etika in morala doslej v naši družbi pač nista bili kaj dosti cenjeni vrlini človeka, nedvomno pa sta nujni za oblikovanje pravega odnosa pri ravnanju z gozdom.

Zaradi take opredelitve dela z gozdom v revirju se srečamo z vprašanjem profila vodje gozdnega revirja. V razvitem svetu postaja gozd ne glede na lastnino splošna dobrina. Javnost delo gozdarja ocenjuje zelo kritično in zahteva mnogonamensko obravnavo gozda. Zaradi svoje pestrosti in neponovljivosti zahteva delo z gozdom kognitiven pristop. Le od dobrega poznavanja revirja in reakcij tega gozda na naše ukrepe je odvisno racionalno trošenje lastne in tuje energije.

Gozdni revir v današnjem smislu pozna slovensko gozdarstvo že več kot sto let. Zaradi omenjene opredelitve je lahko revirni vodja le splošno razgledan gozdar in ne specialist, saj mora biti sposoben celovito obdelovati svoj »grunt«. Pri delu na tem gruntu je treba uporabljati kvalitativne in etične kazalce. Najprej se moramo vprašati KAKO in šele nato KOLIKO. Revirni vodja spoznava svoj revir celo življenje, zato je stalnost tako pomembna. Stalnost oziroma teritorialnost tudi pri drugih delavcih v revirju močno izboljša odnos do okolja.

Ekološki vidik pri delu v revirju poveča zahtevnost dela. Povečana samostojnost, ki sledi iz usmeritve, da revirni vodja opravlja vsa dela in skrbi za ohranitev in izboljšanje vseh njegovih funkcij ne glede na lastništvo, zahteva poleg strokovnega znanja tudi druge psihofizične lastnosti, kot so: ustvarjalnost, iniciativnost, samokritičnost, odgovornost in še kaj.

Poleg stalnosti revirnega vodje je za odnos do gozda posebej ugodno, če tudi vsa druga potrebna dela opravlja manjša skupina stalnih delavcev. Delo na prostem je že po naravi dela skupinsko delo. To velja še posebej za težko in nevarno delo v gozdu. V tej skupini morajo imeti vsi

udeleženci pravičen odnos do okolja, ki ga pridobijo s stalnostjo in pridobljenim občutkom pripadnosti skupini – revirju. Dobro izbrani skupini se sčasoma poglobi delovna etika in jemlje revir kot svojo lastnino. V tem primeru je manj poškodb gozda, ki sicer nastajajo pri sečnji in spravilu ali pa tudi pri ne dovolj premišljenemu odkazilu.

3. PREGLED ORGANIZACIJSKIH OBLIK GOZDNIH REVIRJEV

Zgodovinski pregled organizacijskih oblik gozdnega revirja na kočevsko-ribniškem gozdnogospodarskem območju je potrdil, da so gozd delili na gozdne revirje že zelo dolgo. Dosti drugače ni bilo tudi drugod v Sloveniji. Revirji so bili različno veliki, vodili so jih različno izobraženi gozdarji. Med občani se je uveljavil izraz logar, ki se še danes često uporablja namesto revirni gozdar. Po najinem mnenju je to posledica velikega števila vestnih, pridnih, discipliniranih gozdarjev, ki so dolgo časa svojemu znanju primerno delali v naših gozdovih.

V specialistični nalogi je napravljen poskus ocene koristnosti raznih organizacijskih oblik za slovensko gozdarstvo. Ocena je narejena iz velike časovne razdalje in je zato lahko krivična. Potrebna pa je zato, da pri novi organizaciji ne bi uporabili tistih oblik, ki so se že pokazale za manj primerne. V določenih obdobjih so bili revirni vodje generalisti, imeli so pravice o vsem konkretnem odločanju v revirju. Za druga obdobja pa je značilna velika delitev (industrijska fragmentacija) dela. V primerno velikem revirju je nekdo skrbel le za načrtovanje in odkazilo in mogoče še gojivna dela; sečnjo, spravilo, gradnjo vlak pa so organizirali in nadzirali drugi. Danes se je ponovno uveljavil revirni vodja generalist. Vse druge spremembe so bile nekoristne, neučinkovite in so zato odmrle.

RAZVOJ ORGANIZACIJE GOZDNEGA REVIRJA V KOČEVSKEM GOZDNOGOSPODARSKEM OBMOČJU

1890–1920

– *načrtno gospodarjenje na veleposesti Auersperg,*

- gozdni revir 3000–5000 ha,
- odkazilo, vodenje del, nadzor,
- na ca. 800 ha gozdni čuvaj.

1920–1940

- v veleposestniških gozdovih ni sprememb,
- manjše veleposesti imajo logarske okoliše,
- v zasebnih gozdovih lahko svetuje okrajni gozdar.

1945–1950

Družbeni gozdovi

- gozdovi so razdeljeni na logarije, ločitev na gozdove veleposesti, EMONE, občinske,
- GG in LIP: nešolani kadri,
- enormne sečnje = PLANSKA LETA,
- logar vezan na teren.

Zasebni gozdovi

- na ca. 20.000 ha pet revirjev s 5–7 logarijami,
- nešolani kadri,
- centralno vodenje iz ministrstva.

Po 1950

Družbeni gozdovi

- ponovno GG: normalizacija sečenj,
- na terenu logarji, kader šolan na tečajih,
- logar odkazuje in vodi vsa dela v gozdu,
- povečuje se število strokovnjakov.

Zasebni gozdovi

- v organizaciji na terenu ni sprememb,
- nastanejo poslovne zveze = GG za zasebne gozdove.

1953–1974

Družbeni gozdovi

- na terenu že gozdarski tehniki,
- nastanejo gozdni revirji z združevanjem logarj,
- logar postane delovodja ali odprenik,
- nova zakonodaja.

Zasebni gozdovi

- po 1965 (novi zakon) združitev DG in ZG,
- gozdni revirji samo z DG, samo z ZG ali mešani.

1974

Družbeni gozdovi

- zakon o združenem delu,
- uvedba specialistov v revirju,
- z notranjimi akti predpisano gojitveno načrtovanje: izvedba deljena na gojitveni del in sečno-spravlilni ali tehnični del,
- uveden položaj vodje gospodarske enote.

Zasebni gozdovi

- gozdni revir se ne spremeni, tudi ne organizacija,
- uvajanje oddelčnega gospodarjenja.

Po 1985

Družbeni gozdovi

- ponovno se uvajajo revirji z vodjem generalistom,
- revirni vodja spet gospodar.

V zasebnih gozdovih ni bilo sprememb.

4. UPOŠTEVANJE EKOLOŠKIH DEJAVNIKOV PRI OBLIKOVANJU REVIRJEV

Vse doslej povedano potrjuje nujnost, da ovrednotimo gozdni revir tudi z ekološkimi dejavniki. V slovenskem gozdarstvu se močno poudarja intenzivnost, sonaravnost in pomen nege v širšem smislu, kar se mora odraziti tudi pri delu v osnovni celici – gozdnem revirju. Na področju sonaravnosti smo veliko naredili, malo pa na področju uveljavitve okoljetvornih funkcij gozda. Te so nam bile omejitve pri gospodarjenju, ki jih nismo niti ovrednotili, saj nam jih ne bi nihče plačal. Na tem področju pričakujemo določene rešitve v novi zakonodaji. Posebno v zasebnih gozdovih bo težko uveljaviti splošen interes nad gozdovi.

Doslej smo se gozdarji premalo spraševali, kaj v gozdu smemo, pomembneje je

bilo koliko. Žival je do narave prijaznejša kot človek, ker jo vodi prvobitni nagon, človeka pa predvsem korist. Šele naučiti se moramo uporabljati oblikovalno moč okolja za doseg sonaravnih gozdnogojitvenih in gozdnogospodarskih ciljev. Premalo poznamo okolje in delovanje ekosistemov, zato ni čudno, da jih včasih s svojimi posegi nehote porušimo. Skoraj nič ne vemo o samoregulacijskem delovanju narave, ki ga človek vsepovsod onemogoča. Večkrat v gozdu uporabljamo zanj neprijazno gozdarstvo tehnologijo. V opravičilo gozdarstvu je lahko le dejstvo, da je ves razvoj plačalo samo, skoraj brez cenjenih kreditov ali dotacij širše družbe, ki je imela od gozda koristi.

5. IZBOR EKOLOŠKIH DEJAVNIKOV

Pestrost slovenske krajine in gozdov zahteva uporabo velikega števila ekoloških dejavnikov. Ugodno je, da so ti lokalno določeni. V določenem območju, za katerega oblikujemo gozdne revirje, ali je to gospodarska enota ali celo območje, izberemo primerno veliko število dejavnikov, ki so značilno različni za obravnavano območje in so uporabni za definiranje razlik med gozdnimi revirji. Zaradi tega vedno zberemo za vsako obravnavano območje le najbolj reprezentativne, kar onemogoča postavitev enotnega vzorca ali meril npr. za celo Slovenijo.

Zaradi lažjega razumevanja in preglednosti lahko uporabljene ekološke dejavnike razdelimo v štiri skupine:

1. Rastiščno pogojeni dejavniki:

- položaj v krajini: ravnina, gričevje, hribi;
- relief: gladko, vrtače + jarki, stopničasto + skalovito;
- nagib: položno, strmo, zelo strmo;
- rastiščni tip: čisti bukovji ali smrekovi gozdovi, mešani gozdovi listavcev v nižini, jelovo bukovji gozdovi.

2. Sestojne zasnove:

- stopnja ohranjenosti: ohranjeni, spremenjeni, izmenjani;
- stopnja poškodovanosti: majhna, srednja, velika;

- usklajenost rastlinstva in rastlinojedov: usklajeno, delno usklajeno, neusklajeno;
- stopnja negovanosti: nenegovani sestoji, slabo negovani sestoji, dobro negovani sestoji.

3. Krajinsko-ekološko in kulturno pogojeni dejavniki:

- varovalna funkcija: delno pomembna, pomembna, izjemno pomembna;
- krajinsko estetska funkcija: nepomembna, pomembna, zelo poudarjena;
- turistično rekreacijska + poučna funkcija + varstvena funkcija: nepomembna, pomembna, zelo pomembna.

4. Družbenoekonomske razmere (zasebni gozdovi)

- stopnja navezanosti (odvisnosti) na gozd: majhna, srednja, velika;
- razdrobljenost gozdne površine: kompleksnost, velika posest, razdrobljenost – majhna posest;
- splošna razvitost kraja: razvit, slabo razvit, nerazvit.

Če se odločimo, da preverimo ustreznost oblikovanja gozdnih revirjev ali jih po teh kriterijih postavimo na novo, je torej potrebna pravilna izbira zadostnega števila kriterijev za vse štiri skupine.

6. DODATNI PROBLEMI PRI ORGANIZACIJI GOZDNIH REVIRJEV V ZASEBNIH GOZDOVIH

Omenjeni način in izhodišča veljajo tudi za oblikovanje gozdnih revirjev v zasebnih gozdovih. Tu imajo osnovni elementi (površina, gojitvene ure, čas za odkazilo ...) zaradi drobne posesti in potrebnega dogovarjanja z lastniki različno težo, kar je delno upoštevano tudi v panožnem sporazumu za gozdarstvo, ki pa upošteva le količinske kazalce.

V zasebnih gozdovih Slovenije nastopi dodaten organizacijski problem. Tu se različnim ekološkim dejavnikom (rastišče, sestoj, druge funkcije) pridruži še različna socialna struktura gozdnih posestnikov in lokalno zelo različne družbenoekonomske

razmere. O tem je precej pisal dr. Winkler. Po njegovi anketi iz leta 1982 dajeva o stanju v Sloveniji naslednjo informacijo:

Skupina-razmere	Količina gozda	Gozdni posestniki	Površina gozdov
1. Neugodne	do 3 ha	že 76 %	le 25 %
2. Dobre	od 3 do 15 ha	21 %	49 %
3. Ugodne	nad 15 ha	le 3 %	že 26 %

Tako stanje bo tudi v prihodnje. Tako različni strukturi zasebne gozdne posesti se lahko pridružijo še zelo različne družbenoekonomske razmere, ki so praviloma lokalno določene (Haloze, dolina Kolpe). Vse to je lahko tako moteče, da zahteva močno različno postavljanje gozdnogojitvenih ciljev in potrebo po veliki raznolikosti pri organiziranju. Že zaradi manj ugodnega stanja kot v družbenih gozdovih in velike površine gre organizaciji gozdarske službe v zasebnih gozdovih posebna pozornost.

7. DOLOČITEV TEŽE DEJAVNIKOM

Da bi lahko velikost revirja, ki jo dobimo iz ovrednotenih količinskih kazalcev (po panožnem sporazumu ali kako drugače) korigirali, moramo vsem izbranim dejavnikom določiti vplivnost ali težo.

Nekateri ekološki dejavniki vplivajo na fizično ali umsko delo revirnega vodje ugodno, drugi pa mu lahko bistveno povečajo obseg ali zahtevnost dela. Posebno je potrebno paziti na pravilno izbiro teže kriterijem v skupini in med skupinami. Ugodno je, da imamo v novejših ureditvenih gozdnogospodarskih načrtih za številne dejavnike računalniško obdelane informacije in jih ni potrebno zbirati na novo.

Primer izračuna vplivnosti rastiščnih dejavnikov:

Gozdni revir	Položaj v krajini	Relief	Vrsta kamnine	Naglb	Rastiščni tip	±	%
Rog	0,96	0,91	1,04	0,97	1,15	1,01	+1
Šahen	0,88	0,97	1,00	0,88	0,87	0,92	-8

– Uporaba velikega števila dejavnikov otežuje rangiranje.

8. PROBLEMI IN UGOTOVITVE

Pri testiranju izbranih ekoloških dejavni-

kov v šestih gozdnih revirjih, ki ležijo v dveh sosednih gozdnogospodarskih enotah (Mozelj, Rog) so se pokazali naslednji problemi

in ugotovitve:

– izbor velikega števila med seboj manj primerljivih dejavnikov onemogoča uporabo nekaterih matematičnih metod (parne primerjave);

– določitev različne teže posameznim dejavnikom otežuje seštevljivost;

– kljub temu, da sva želela dati ekološkimi dejavnikom poudarjeno težo (rastiščni $\pm 15\%$, sestojni $\pm 15\%$, navzočnost funkcij $\pm 10\%$, družbenoekonomske razmere $\pm 5\%$ ali skupaj $\pm 45\%$), je bila vplivnost v obravnavanem primeru zaradi izravnave ugodnih in neugodnih dejavnikov (plus in minus) proti pričakovanju majhna. Pokazalo pa se je, da sta težišče in zahtevnost dela med revirji dokaj različna (Rog zahtevnejši kot Mozelj);

– pri izračunih velikosti ali zahtevnosti gozdnih revirjev se ekološki dejavniki ne upoštevajo;

– v zasebnih gozdnih revirjih se parcelno gospodari tudi tam, kjer so dobri in ugodni ekološki pogoji (pod 1, 2, 3 in 4). Tu se lahko preseže moteča posestna meja z medparcelnim ali integralnim gospodarjenjem. Ta način ne rešuje problemov nege mlajših gozdov in postopne (sprotne) sanacije sestojev v propadanju, ker onemogoča uveljavitev gojitvenega načrtovanja;

– v neugodnih razmerah brez večjih raz-

vojnih ciljev je potrebno organizirati tako gozdarsko službo, ki bo znala vzdrževati sedanje stanje na cenejši način;

– konvencionalni kriteriji (površina, odkazani kubiki, gojitvene ure...) ob upošte-

vanju novih funkcij, ki jih od gozda zahtevamo, niso več zadostni za oblikovanje gozdnega revirja. Korigirani z ekološkimi dejavniki nam natančneje pokažejo, ali smo revirje oblikovali med seboj uravnoteženo;

– vplivnost dejavnikov se zaradi pozitivnih in negativnih vrednosti večkrat izravnava, ovrednotenje teh pa jasno pokaže, na katerih področjih je velika zahtevnost dela. To lahko upoštevamo pri izbiri revirnega vodje, pri njegovemu dodatnemu izobraževanju ali pa tudi za različno plačilo.

9. KAKO OBLIKOVATI GOZDNI REVIR IN KAKO VELIK NAJ BO?

Velika rastiščna in zelena sestojna pestrost z uporabo veliko avtonege in sonaravnih principov pri ravnanju z gozdom in z veliko omejitev zaradi drugih funkcij zahteva visokošolsko izobraženega revirnega vodjo oziroma manjši revir. Vodenje bolj enovitih revirjev (veliko čistih bukovih ali smrekovih sestojev) pa lahko pod nadzorom in svetovanjem inženirjev zaupamo tudi gozdarskim tehnikom.

Pri konkretni postavitvi mej revirja je potrebno težiti k homogenizaciji in zaokro-

ženosti. Upoštevamo predvsem meje rastišč in poudarjenost funkcij in tudi upravno in gozdarsko delitev. To so predvsem meje katastrskih občin, oddelkov, gospodarskih enot, ceste, grebeni.

Velikost revirja mora biti taka, da se revirni gozdar reakcij gozda na njegove ukrepe in vseh pomembnih dogodkov iz preteklosti spominja; vse zaupane naloge obvlada; prihodnost pa lahko predvideva ali načrtuje.

Pri vsakem novem organiziranju gozdarske službe v Sloveniji moramo upoštevati vse, kar se je v preteklosti pokazalo za gozd koristno. Od vsakega delavca v gozdu moramo zahtevati optimalno znanje in delo. To velja še posebej za vodjo gozdnega revirja.

Z gozdom gospodarimo intenzivno, zato je vsak gozdni revir zahteven in pomemben. Stanje gozdov se spreminja. Pojavljajo se vedno nove zahteve do gozda, menjajo se cilji, kar vedno zahteva prilagoditev organizacije gozdnega revirja novim razmeram.

Organizacijske spremembe niso prijetne in večkrat koga osebno prizadenejo. V dobro gozda pa je, da včasih »skrenemo od že izhujene poti« in iz sivine povprečja proti svetlobi prihodnosti.

GOZDNI REVIR

- Gozdni revir je evropska in slovenska gozdarska tradicija in je trajnejša organizacijska enota za gospodarjenje z gozdom.
- Gozd kot zahtevna in občutljiva naravna tvorba zahteva ekološki pristop, ko posegamo vanj. Vprašati se moramo najprej KAKO in KAJ SMEMO, nato šele KOLIKO.
- Delo v naravi je skupinsko in zahteva stalne delavce.
- Stalnost oblikuje odnos do gozda, ki postane lastniški.
- Revirni gozdar mora biti gospodar v revirju, v katerem samostojno odloča o vsem konkretnem. Zato mora opravljati vse naloge – torej je generalist in ne specialist.
- Delo v revirju je celota, ki je ne smejo deliti opravila (gojitveni del : tehnični del) niti ne lastništvo.
- V gozdarskem delu se uvajata nova pojma: etika v odnosu do gozda, delovna etika pri delu v gozdu.

THE SIGNIFICANCE OF ECOLOGIC FACTORS IN THE FORMATION OF A FOREST DIVISION

Summary

A denaturalized forest does not ensure the persistence principle of all the functions. As early as 100 years ago, dr. Leopold Hufnagel opposed the classical German school characterized by clear cuts in the Kočevje forests and introduced more naturalistic silviculture. This idea was later also accepted in other parts of Slovenia, because of which we could be proud of the naturalistic forest managing before the whole world.

A forest division is a basic forest managing cell. It is not only a Slovene but also European tradition, which has long been present in the Slovene forestry. Naturalistic principle in forest stand managing has influence on the quantity and pretentiousness of work in a division. The organization should be adapted to these new aims and tasks.

The ecologic approach and multipurpose dealing with the forest requires that the division be led by a well versed forester – a generalist (not a specialist) who is capable of integral dealing with his estate.

It is not wise to divide a division into a biological and technical part – due to economic management and integral treating of the environment as well as not into a social and private one, too.

The paper mentions several basic principles which have to be taken into consideration in the forming of forest divisions. It is convenient that numerous factors have already been collected in recent arranging plans and computer processed. These are first of all:

1. the factors which are conditioned by the NATURAL SITE – relief, stone type, slope, natural site type ...
2. FOREST STAND condition – preservation, damage, tending degree ...

3. the presence of other FUNCTIONS – protective, tourist-recreational, monumental protective ...

4. SOCIOECONOMIC conditions – a great number of forest plots, the stage of local development ...

The selection of a sufficiently great number of ecologic factors and the defining of the importance of individual criteria are the most important factors in such a way of division forming.

The following problems and establishments turned out in the testing of the applied method in six forest divisions in the Kočevje forest enterprise:

- forest divisions have been formed too much according to quality factors in practical work (m^3 , hectare, silv. hours). Ecologic factors have not been paid enough attention to;

- plots have been given too much consideration also there where there are favourable conditions in all the respects dealt with. Here disturbing plot borders can be overcome.

- inconvenient conditions demand such forestry service which could maintain the present condition in a less expensive way.

How to form a division and what area should it have?

A great variety as regards natural sites and forest stands together with the observing of naturalistic principles in the dealing with the forest and a great number of limitations due to other forest functions requires that a professional of higher education be the head of a division or a smaller division. When defining the borders between divisions, natural site borders as well as administrative and forestry divisions have to be taken into consideration. The area should be such that it is possible for the head of a division to recall the reactions of a forest to his interventions and all the important events from the past. He should also be able to cope with all the tasks entrusted to him.

Pogled v gozd mora zajeti rastišče in sestoj (foto: Milan Ciglar)

